

Oponentský Posudek diplomové práce Bc. Marcely Braunerové

Etické problémy pracovníků nemocnice z hlediska organizační etiky

Magisterský studijní program RS UK FHS v Praze

Zaměření studia: řízení

Oponent: Mgr. Pavla Povolná, Ph.D.

Autorka se ve své diplomové práci zabývá etickými problémy pracovníků nemocnice. Téma je velmi zajímavé, v současném systému pojetí péče o zdraví velmi živé, i když stále dosud málo diskutované v odborném fóru.

Práce splňuje formální náležitosti

28 stran teoretické části a 33 stran části empirické (+ abstrakt a seznam citované literatury).

V teoretické části autorka tematizuje problematiku organizační etiky ve zdravotnickém zařízení a popisuje potenci jedince – profesionála „ustát“ v dilematických situacích své jednání tak, aby nebylo v rozporu s jeho morální identitou. Pojmenovává (zejména ústy respondentů) etická dilemata nelékařských zdravotnických pracovníků, která plynou nejčastěji ze situací, ve kterých se v rámci zdravotní péče dostává do konfliktu morální postoje jedince s jeho vědomím odpovědnosti dodržet pravidla systému instituce. V tomto kontextu autorka diverzifikuje etiku na klinickou a organizační.

Tyto otázky souvisí se systémem hodnot „nastavených“ organizací, odrážejícím v prezentaci konkrétní instituce „navenek“, ale hlavně v tom, jak naplňuje předmět svého podnikání – v případě zdravotnického zařízení to znamená způsob poskytování péče. Je zřejmé, že v současném zdravotnictví a všeobecně propagovaném poskytování bezpečné péče, je nutné dodržovat pravidla odborných postupů a právních předpisů. Postupem času se ukazují i nebezpečí procesů zajišťujících bezpečí: auditů, akreditací, standardizace, formalizace, a to zejména v podobě důsledků vlivu na profesionály, kteří takovou péči mají poskytovat – ať již jsou to lékaři, či „nelékaři“. Při dlouhodobé expozici takovému tlaku systému na individuální postoje jedince mohou selhat ochranné mechanismy a objeví se negativní důsledky pozitivních tendencí – např. v podobě syndromu vyhoření u jednotlivců, či nedostatku zdravotníků ve společnosti.

Tyto rozpory si autorka zjevně uvědomuje a srozumitelně je v práci vyjadřuje tak, že nutí čtenáře k zamyšlení „co s tím“, a to i čtenáře působícího roky ve zdravotnictví, při neustálém střídání prvku očekávání a prvku zklamání. Popisují svou osobní zkušenost a zároveň vyjadřují potěšení nad tím, že téma etiky, osobních postojů a vztahů je stále „tažné“ i pro nastupující generaci „sester“, jako těch, které o pacienta pečují a starají se o něj. V tuto chvíli připomínám známou poučku, že totiž: „doctors cure, nurses care“. Proto mne oslovily názory zdravotníků, extrahované z výzkumného šetření autorky, které by se daly extrapolovat do sdělení, že „sestry“, zde nejsou především proto, aby byly „k ruce“ lékaři, ale především proto, aby hájily zájmy pacienta. Ideální je, když se tyto aktivity v týmové spolupráci propojí. Záleží totiž, v jakém vztahu pracujeme v rámci systému pravidel a zda je obsah v souladu

s formou. Považuji za užitečné o těchto tématech přemýšlet, vyjadřovat je, psát o nich a mluvit o nich.

V praktické části použila autorka induktivní metody kvalitativního výzkumného šetření, jako hlavní metodu volila rozhovor.

Respondenty v rozhovorech byli nelékařští zdravotničtí pracovníci – všeobecné sestry, o kterých autorka v textu „mluví“ jako o zdravotních sestrách a zdravotním bratrovi, což jsou označení neformální. Vzhledem k očekávané úrovni práce by bylo vhodné uvádět označení odborné způsobilosti zdravotnických pracovníků v souladu s platnými právními předpisy (zákon č. 96/2004 Sb.), nebo v úvodu vysvětlit, jak se věci mají (správná pojmenování zdravotnických pracovníků), a proč v dalším textu používám takového označení. Např. všeobecná sestra – dále jen „sestra“, všeobecný ošetřovatel – dále „zdravotní bratr“.

Rušivým elementem při četbě textu jsou časté gramatické chyby. (namátkou: „práva pacienta byly definovány“ – str. 26, „situace měli vliv“ – str. 46, „tyto teoretická východiska se stala...“ str. 72 atp., atd..)

Autorce nečiní problém kritické myšlení a odhalení klíčových momentů vznikajících problémů, ale shoda podmětu s přísudkem. Tento hendikep nevidím jako limitující v ošetrovatelské péči, ale v odborné textu ano.

Vzhledem k tématu práce a fakulty, na níž je práce předkládána k obhajobě, bych očekávala hojnější odkazy na práce prof. Haškovcové (prof. Haškovcová napsala v oboru zdravotnické etiky bezpočet knih a znovu „přivedla“ etiku jako samostatný obor na lékařské fakulty v roce 1990), pohříchu: pokud je přecijen citována – tak se správným uvedením křestního jména pozn.: jmenuje se Helena, nikoliv Hana – citace v bibliografii u příloh).

V závěru práce autorka tematizuje konfliktní pohledy na poskytování zdravotní péče, a to sice pohled ekonomický a manažerský a pohled etický a vztahový. Pojmenovává tyto problémy v kontextu existujících norem právních, ekonomických i etických. Návrhem cesty je propojení etických závazků jedince a instituce, a to zejména za pomoci principů organizační etiky. Splnění cílů práce (pojmenování etických problémů pracovníků nemocnice) a výsledek práce autorky – poukázání na přínosy aplikace organizační etiky právě propojením mravních a morálních zájmů jedince v instituci – vidím jako první krok na této cestě.

Práci doporučuji k obhajobě s navržením druhého stupně klasifikace

Pavla Povolná

V Praze 26.5.2016